

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
29 september 2026

Ons kenmerk
PZH-2026-893594838
DOS-2018-0008466

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Vervolguitwerking aanpak faunaschade Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

Op 16 september 2025 bent u per brief (kenmerk PZH-2025-876144497) geïnformeerd over de voorgestelde aanpak om de faunaschades te beteugelen, mede naar aanleiding van de aangenomen motie 1525 "Investering voor het ganse faunabeheer Zuid-Holland" en het aangenomen amendement 909 "Beheerde ganzen een waardig einde". Met deze brief informeren wij u over de actuele stand van zaken en de vervolguitwerking van deze aanpak.

Schade aan gewassen en natuur, risico's voor veiligheid en gezondheid

BIJ12 heeft op 16 juni 2026 de cijfers over het schadejaar 2025 gepubliceerd. De uitgekeerde schade voor onze provincie betrof 13.619.382 euro. Het gaat daarbij om agrarische bedrijven die (vraat)schade ondervinden door in het wild levende beschermde dieren. Voor deze schades geldt een standaard eigen risico van 5% van de getaxeerde schade, met een minimum van 250 euro. Schades onder dit drempelbedrag komen niet voor een tegemoetkoming in aanmerking. In Zuid-Holland wordt deze schade met name veroorzaakt door ganzen, houtduiven, knobbelzwanen, smienten, meerkoeten en kraaiachtigen. Verreweg de grootste schadepost is de schade aan grasland. Een overzicht van de schadecijfers over het schadejaar 2025 is bijgevoegd als bijlage 1.

Naast schade bij agrarische ondernemingen, is er ook sprake van schade en/of risico's in het kader van openbare veiligheid -waaronder de veiligheid van het luchtverkeer en de waterveiligheid- en volksgezondheid. Ook is er schade aan flora en fauna. In natuurgebieden, waaronder Natura-2000 gebieden, is de schade door ganzen aanzienlijk. De forse aantallen ganzen tasten onder andere het riet en andere oevervegetaties aan door vraat en vertrapping. Hierdoor kan het riet zich niet ontwikkelen tot een goed broedbiotoop voor rietvogels. Deze schade is niet direct in geld uit te drukken.

Om de faunaschade aan te pakken zien Gedeputeerde Staten een drietal trajecten:

1. Optimaliseren van het faunabeheer.
2. Onderzoek naar meer inzet op preventie.

3. Aanpassing in tegemoetkomingspercentage voor die soorten waarvoor effectieve bestrijding of beheer mogelijk is.

1. Optimaliseren van het faunabeheer

Dit traject bestaat uit twee sporen: a) het verlenen van meer toestemmingen voor faunabeheer en b) het faciliteren en verstevigen van de uitvoering, inclusief een aanpak voor ganzenafzet.

- a) *Verlenen meer toestemmingen faunabeheer*

Op dit moment is er alleen een toestemming om ganzenschade aan te kunnen pakken, terwijl ook andere soorten voor forse schade zorgen. Dan gaat het bijvoorbeeld om de knobbelzwaan (*1.082.464 euro uitgekeerd*), de smient (*823.363 euro uitgekeerd*) en de houtduif (*1.557.790 euro uitgekeerd*).

Op basis van faunabeheerplannen en vergunningen kan er ruimer opgetreden worden om de schade te beperken. Wij hebben de stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) dan ook verzocht om aan de slag te gaan met het opstellen van faunabeheerplannen voor schadeveroorzakende soorten die voor meer dan 100.000 euro per jaar aan schade veroorzaken.

Omdat het opstellen van faunabeheerplannen tijd kost, hebben wij de FBE gevraagd om tijdelijke vergunningen aan te vragen, zodat schades al op korte termijn kunnen worden beperkt. De FBE heeft een planning met ons gedeeld waarin de verwachte oplevering van de faunabeheerplannen is opgenomen, evenals de momenten waarop vergunningen zullen worden aangevraagd. Deze planning is ook gedeeld met Omgevingsdienst Haaglanden, zodat de vergunningen na aanvraag binnen afzienbare termijn kunnen worden afgegeven. Parallel wordt gewerkt aan het optimaliseren en doelmatiger maken van het aanvraagproces. Daarbij is er ook aandacht voor het juridische aspect op het moment dat besluiten worden aangevochten. De planning is als bijlage 2 toegevoegd.

Inmiddels heeft de Omgevingsdienst Haaglanden een vergunning verleend waarmee schadebestrijding van de houtduif op schadegevoelige percelen weer mogelijk wordt gemaakt. Dit was met het vervallen van de landelijke vrijstelling niet meer mogelijk, waardoor agrariërs vanaf 2023 niet langer op dezelfde wijze konden optreden tegen houtduivenschade en in aanmerking kwamen voor een tegemoetkoming. Zodra deze vergunning onherroepelijk is, hebben ondernemers opnieuw de mogelijkheid om de schade die door houtduiven wordt veroorzaakt, effectief te beperken of te voorkomen. Hiermee keren we terug naar de situatie van voor 2023, toen de landelijke vrijstelling van kracht was. Vanaf het moment dat de vergunning onherroepelijk is en daadwerkelijk kan worden gebruikt, wordt voor schade veroorzaakt door houtduiven geen tegemoetkoming meer verleend. Als de vergunning onverhoopt niet kan worden gebruikt als gevolg van een juridische procedure, dan komt men wel in aanmerking voor een tegemoetkoming in de geleden schade.

Omdat informatie over de omvang en ontwikkeling van de schade van belang is om toekomstige faunabeheerplannen en eventuele vergunningen adequaat te kunnen onderbouwen, blijft het mogelijk om schade veroorzaakt door houtduiven bij BIJ12 te melden, ook nadat geen tegemoetkoming meer wordt verstrekt.

b) Faciliteren en verstevigen van de uitvoering

Meer regie op uitvoering

De FBE gaat zich actief inzetten om meer regie te voeren op de daadwerkelijke uitvoering van het faunabeheer, waaronder de implementatie van de afspraken uit het faunabeheerplan voor ganzen. De nadruk ligt daarbij op het optimaal benutten en daadwerkelijk toepassen van de reeds beschikbare beheermaatregelen en het bevorderen van de afstemming tussen onder meer wildbeheereenheden (WBE's) en terrein beherende organisaties (TBO's) over de gezamenlijke uitvoering van maatregelen. Door een versterkte coördinatie vanuit de FBE en een nauwere samenwerking tussen onder andere TBO's en WBE's kunnen deze maatregelen effectiever en efficiënter worden uitgevoerd.

Benutten ontheffingen

De Omgevingsdienst Haaglanden heeft begin dit jaar enkele ontheffingen met betrekking tot de ganzen gerepareerd (in het kader van een juridische procedure in beroep en hoger beroep), waarmee er weer doeltreffende maatregelen genomen kunnen worden tegen de standganzenpopulatie gedurende de periode van januari t/m oktober.

Inzet WBE's en TBO's

De WBE's en TBO's zetten zich voor de provincie in om schade en risico's te beperken. Wij waarderen deze inzet bijzonder, evenals de verantwoordelijkheid die zij hierin nemen. Om te zorgen dat de schade en risico's, zowel voor maatschappelijke belangen als voor natuurdoelen, zoveel mogelijk worden beperkt, vragen wij van de WBE's en met name de TBO's, dat zij zich blijvend en voldoende inspannen om faunabeheermaatregelen uit te voeren of de uitvoering daarvan te faciliteren.

Ganzenafzet

In maart van dit jaar is via het Startup in Residence Intergov programma¹ een pilot uitgevoerd om de problemen met de ganzenafzet binnen onze provincie in kaart te brengen. Hierbij is getest of een integrale ketenaanpak leidt tot betere samenwerking, meer benutting, en perspectief op een zelfdragend systeem. Vanuit de pilot wordt bevestigd dat:

- De keten kán draaien: jagers zijn gemotiveerd, verwerkers pakken productontwikkeling op, en nieuwe samenwerkingen ontstaan.
- Zonder regie valt de keten stil: problemen verschuiven van de ene schakel naar de andere.
- Het grootste knelpunt is niet het schieten of verwerken, maar de afzet van ganzen. Er is onvoldoende structurele vraag naar gansenvlees.

¹ Het Residence Intergov programma is een innovatieprogramma waarin start-ups samenwerken met overheden om oplossingen te ontwikkelen voor maatschappelijke uitdagingen.

Aan de FBE is opdracht gegeven om op basis van de uitkomsten van deze pilot een vervolg uit te zetten en regie te (laten) organiseren op de keten. Hieronder valt onder andere het optimaliseren van de logistiek, het organiseren van koelcelcapaciteit en het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. De FBE gaat hiermee nog dit jaar aan de slag. Over het verloop van het traject kunnen we eind 2027 evalueren. De inzet op dit spoor gaat naar verwachting bijdragen aan een effectievere uitvoering en daarmee het beperken van de faunaschade veroorzaakt door de ganzen.

Inzet middelen

Om schade aan natuur en landbouw en risico's voor de vliegveiligheid te verminderen, is het noodzakelijk de populatie grauwe ganzen sterk te verkleinen. Om een impuls te kunnen geven aan de implementatie van de genoemde stappen, is aanvullende financiering nodig. Naast de reeds op grond van amendement 909 "Beheerde ganzen een waardig einde" beschikbaar gestelde middelen, is er een aanvullend bedrag van € 0,5 miljoen per jaar nodig, gedurende drie jaar. Hiermee kan het beheer worden geïntensiveerd, regie worden gevoerd op de ganzenafzet en zullen koelcontainers worden geplaatst.

2. Onderzoek naar meer inzet op preventie.

In opdracht van de provincies doet BIJ12 geregeld onderzoek naar het effectief voorkomen, bestrijden en taxeren van faunaschade. In de nieuwe onderzoeksagenda 2026-2027² blijft BIJ12 veelbelovende beheermethodes en maatregelen om schade te voorkomen, onderzoeken en testen in de praktijk. Via andere provinciale opgaven in het landelijk gebied, bijvoorbeeld realisatie van ecologische verbindingzones of groenblauwe dooradering, wordt gekeken of er kansen liggen voor (her)inrichtingsmaatregelen in het landelijk gebied die een bijdrage kunnen leveren aan het beperken van de faunaschade. Daarbij wordt rekening gehouden met andere provinciale opgaven en natuurdoelen. Zo kan het onaantrekkelijk maken van het landschap voor ganzen bijvoorbeeld ook effect hebben op andere soorten of het (economisch) gebruik van het landschap.

3. Aanpassing tegemoetkomingspercentage

De veronderstelling van Gedeputeerde Staten is dat het terugbrengen van het percentage in tegemoetkoming zorgt voor het actiever inzetten op het beperken van de schade door ondernemers. Uiteraard dienen daar dan voldoende wettelijke mogelijkheden voor te zijn, waaronder vergunningen voor beheer of schadebestrijding.

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 8 juli zijn amendement 1091 en motie 2094, 'Ondernemers niet de dupe van oplopende kosten faunabeheer', aangenomen. Daarin wordt Gedeputeerde Staten verzocht om:

"De stijgende kosten van faunabeheer niet te beheersen met een aanpassing van de schadetegemoetkoming."

² <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2026/02/Onderzoeksagenda-BIJ12-Faunazaken-2026-2027.pdf>

In het kader van amendement 1091 en motie 2094 en de daarin uitgesproken wens van Provinciale Staten, zullen wij de schade niet beteugelen door aanpassingen van het tegemoetkomingspercentage. Op deze wijze geven wij invulling aan het verzoek van Provinciale Staten.

Tot slot.

Met de bovengenoemde inzet wordt gewerkt aan het beteugelen van o.a. de schade aan gewassen en schade aan de natuur. Tegelijkertijd zijn er externe factoren die van invloed zijn op de omvang van de schade, zoals de stijging van gewasprijzen en het aanvechten van verleende toestemmingen, waardoor deze in de praktijk (nog) niet of niet volledig kunnen worden toegepast. Op deze factoren heeft de provincie geen invloed. Het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) heeft in april 2023 aangegeven aan de slag te gaan met een stelselwijzing voor jacht en faunabeheer en in juli 2025 is de kamer per brief³ geïnformeerd over de voortgang stelselwijziging jacht en faunabeheer. Vanuit de provincie blijven wij aandringen bij LVVN om het proces van de stelselherziening met voortvarendheid door te zetten en met een stelsel te komen dat leidt tot minder schades, minder juridische procedures en dat draagvlak heeft bij uitvoerders en andere betrokkenen.

Wolven

Tijdens de Statenvergadering van 8 juli jongstleden heeft gedeputeerde Straathof toegezegd u in deze brief ook te zullen informeren over het onderwerp wolven.

Tot op heden zijn er nog geen bevestigde waarnemingen gedaan van wolven in onze provincie. Er is hier dus nog geen sprake van een zwervende of een gevestigde wolf en er zijn ook geen schademeldingen bekend van wolven. Echter, uit een analyse van ecologische habitatgeschiktheid, uitgevoerd door Wageningen University Research, blijkt dat het niet ondenkbaar is dat een wolf zich zou kunnen vestigen in bepaalde regio's in onze provincie.

In het Omgevingsbeleid is toegelicht dat het grootste deel van de provincie een kunstmatig (cultuur)landschap is, waar niet alle natuurlijke processen doorgang kunnen vinden. Om balans in de biodiversiteit te behouden moet er kunstmatig worden ingegrepen. Dit geldt voor het behouden van soorten en voor het beheren van soorten. Om conflicten tussen de aanwezigheid van soorten en andere maatschappelijke belangen te voorkomen dan wel te beperken én om draagvlak te behouden voor natuur, grijpt de provincie bij bepaalde situaties in volgens het Omgevingsbeleid. Als het gaat om de wolf volgen wij de [landelijke aanpak wolven](#) en het [interprovinciale wolvenplan](#) om schade en risico's te beperken indien deze zich voor doen binnen de provincie.

³ <https://open.overheid.nl/documenten/218d01b2-ff4d-48b6-8091-c88d0ccc3068/file>

Binnen Provinciale Staten is geregeld aandacht voor het onderwerp wolf. Gezien deze bestuurlijke en maatschappelijke aandacht gaan Gedeputeerde Staten aan de slag met het opstellen van provinciaal wolvenbeleid. Bij de ontwikkeling van dit beleid wordt uitgegaan van de wettelijke verplichtingen, de Landelijke Aanpak Wolven en het interprovinciale wolvenplan. Hierbij hebben we aandacht voor het maatschappelijk draagvlak en de effecten van de aanwezigheid van de wolf in een dichtbevolkte en intensief gebruikte provincie als Zuid-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

- Schadecijfers 2025 Zuid-Holland
- Planning faunabeheerplannen en vergunningsaanvragen van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland voor soorten met meer dan 100.000 euro schade